

Wyrok z dnia 14 maja 1998 r.

I PKN 117/98

Usprawiedliwienie uchybienia miesięcznemu terminowi do sporządzenia wykazu nie zaspokojonych roszczeń pracowniczych umożliwia zasądzenie roszczeń od Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na rzecz podmiotu reprezentującego niewypłacalnego pracodawcę.

Przewodniczący SSN: Zbigniew Myszka (sprawozdawca), Sędziowie SN: Walerian Sanetra, Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 maja 1998 r. sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości „D.” Spółki z o.o. w P.-K. przeciwko Funduszowi Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w B.-B. o zapłatę, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 3 października 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 3 października 1997 r. oddalił apelację pozwanego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej z dnia 28 stycznia 1997 r. [...] zasądzającego od pozwanego na rzecz Syndyka masy upadłości „D.” Spółki z o.o. kwotę 160.576,67 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu ustawowego obowiązku pokrycia nie zaspokojonych roszczeń pracowniczych upadłego pracodawcy oraz zwrot kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny przyjął ustalenia Sądu pierwszej instancji, z których wynikało, że postanowieniem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 28 kwietnia 1996 r. została ogłoszona upadłość „D.” Spółki z o.o. w P.-K. oraz wyznaczono syndyka

masy upadłości. Z uwagi na przekazanie niepełnej dokumentacji finansowej upadłego wystąpiły obiektywne trudności w sporządzeniu wykazu nie zaspokojonych roszczeń pracowniczych. Z tych przyczyn wykaz taki został złożony dopiero w dniu 12 sierpnia 1996 r. pozwanemu Funduszowi, który decyzją z dnia 13 września 1996 r. odmówił wypłaty nie zaspokojonych świadczeń pracowniczych z uwagi na uchybienie miesięcznego terminu do sporządzenia wykazu takich świadczeń, który wynika z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 1994 r. Nr 1, poz. 1 ze zm.). Sąd Apelacyjny wskazał na instrukcyjny charakter prawny miesięcznego terminu określonego w tym przepisie, który ma na celu szybkie zaspokojenie pracowniczych roszczeń ze stosunku pracy pracowników upadłego pracodawcy. Uchybienie miesięcznego terminu sporządzenia wykazu nie zaspokojonych roszczeń pracowniczych i przedstawienia go do realizacji ze środków pozwanego Funduszu nie powoduje wygaśnięcia roszczeń pracowniczych, które przedawniają się zgodnie z dyspozycjami art. 291 § 1 KP.

W kasacji pozwany Fundusz podniósł zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 7 ustawy z 29 grudnia 1993 r. bezpodstawnie przyjmującą, że termin określony w tym przepisie ma charakter instrukcyjny, podczas gdy jest to termin prawa materialnego, który nie został przywrócony wobec braku stosownego wniosku syndyka. W konsekwencji skarżący wnosił alternatywnie o orzeczenie reformatoryjne i oddalenie powództwa bądź o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, a nadto o orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Rozstrzygnięcie kwestii charakteru prawnego miesięcznego terminu od dnia wystąpienia niewypłacalności pracodawcy do sporządzenia zbiorczego wykazu nie zaspokojonych roszczeń pracowniczych nie może abstrahować od zakresu ochrony prawnej, jaką przepisy prawa pracy obejmują roszczenia pracownicze, które przedawniają się w okresie trzech lat od daty ich wymagalności (art. 291 § 1 KP). W tym zakresie przepisy ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. muszą być odczytywane wyłącznie jako regulacje poszerzające zasady i zakres powszechnej ochrony praw pracowniczych przez udzielenie gwarancji ich szybszej realizacji, w ustawowo określonym zakresie, ze środków utworzonego w tym celu Funduszu Gwarantowanych

Świadczeń Pracowniczych, w razie niemożności ich zaspokojenia z powodu trwałej lub przejściowej niewypłacalności pracodawcy. Z tego względu Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 listopada 1997 r., III ZP 38/97 (OSNAPiUS 1998 nr 8, poz. 234) uznał, że terminy przewidziane w art. 7 ust. 1 i 3 ustawy z 29 grudnia 1993 r. podlegają przywróceniu na podstawie odpowiednio stosowanego art. 58 KPA, przyjmując równocześnie dopuszczalność przenoszenia takich spraw na drogę postępowania przed sądami pracy, co zresztą znajduje bezpośredni wyraz normatywny w dyspozycjach art. 8 ust. 2 ustawy z 29 grudnia 1993 r. Równocześnie Sąd Najwyższy wskazał na brak podstaw do rygorystycznego traktowania wymagań przywrócenia takich terminów, co powoduje, że sądy właściwe w sprawach z zakresu prawa pracy samodzielnie rozstrzygają o zasadności odmowy wypłaty nie zaspokojonych świadczeń pracowniczych w całości lub w części - zgłoszonych w trybie art. 7 ust. 1, 1a i 3 tej ustawy.

Liberalne podejście judykatury w sprawach do kwestii przywracania terminów dochodzenia roszczeń z zakresu prawa pracy wyraża się w odformalizowaniu i dopuszczalnym uproszczeniu stosownych procedur. Już w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 14 marca 1986 r., III PZP 8/86 (OSNCP 1986 z. 12, poz. 194) Sąd Najwyższy uznał, że przywrócenie materialnoprawnych terminów dochodzenia roszczeń pracowniczych nie zobowiązuje sądów pracy do wydawania odrębnych orzeczeń o przywróceniu terminów materialnego prawa pracy, jeżeli wywody uzasadnienia wskazują na pozytywne lub negatywne stanowisko w tym zakresie. W szczególności uznaje się, że uwzględnienie powództwa w sprawach z zakresu prawa pracy, bez wydania odpowiedniego postanowienia o przywróceniu materialnoprawnego terminu do jego dochodzenia, oznacza niejako jego prejudycjalne i dorozumiane przywrócenie.

W taki sposób postąpiły Sądy orzekające w rozpoznawanej sprawie, które w motywach wyroków uwzględniających w całości powództwo w zakresie dochodzonych kwot na pokrycie nie zaspokojonych roszczeń pracowniczych, przekonująco przedstawiły motywy usprawiedliwiające opóźnienie w sporządzeniu zbiorczego ich wykazu, spowodowane brakami formalnego przekazania niekompletnej przecież dokumentacji finansowej upadłego.

Warto dodatkowo podkreślić, że miesięczny termin z art. 7 ust. 1 ustawy z 29 grudnia 1993 r. odnosi się do sporządzenia wykazu, natomiast norma ta nie ustanawia takiego terminu do przekazania sporządzonego wykazu dyrektorowi wojewódz-

kiego urzędu pracy. Wreszcie trzeba zwrócić uwagę, że wypłata nie zaspokojonych roszczeń pracowniczych w ustawowo określonym zakresie może nastąpić również na podstawie indywidualnych wniosków uprawnionych pracowników. Stosowne wnioski mogą być zgłaszane bezpośrednio dyrektorowi wojewódzkiego urzędu pracy w ciągu dwóch tygodni po upływie terminów przewidzianych do złożenia wykazów zbiorczych, co powoduje wprowadzenie ich uwarunkowanie zachowaniem się reprezentanta niewypłacalnego pracodawcy, ale przekreśla sugestię kasacji o możliwości wygaśnięcia nieprzedawnionych i niezaspokojonych, indywidualnych przecież roszczeń pracowniczych z powodu ewentualnego uchybienia terminu do sporządzenia zbiorczego wykazu tych roszczeń. Prowadzi to do wniosku, że uchybienie miesięcznego terminu do sporządzenia zbiorczego wykazu niezaspokojonych roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy nie wyłącza możliwości zasądzenia - przez sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy - łącznej (zbiorczej) kwoty niezbędnej dla zaspokojenia nieprzedawnionych świadczeń pracowniczych, w zakresie ustawowo określonym, ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na rzecz podmiotu reprezentującego niewypłacalnego pracodawcę (art. 6 w związku z art. 8 ust. 2 ustawy z 29 grudnia 1993 r.).

Mając powyższe na uwadze kasację należało oddalić na podstawie art. 393¹² KPC.

=====